

แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) กับแพทยศาสตรศึกษา

พศ.พญ. สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์*, ศศ.พญ. ปวีณา เชี่ยวชาญวิศวกิจ**, พศ.พญ. บุษฎี ประทุมวินิจ***

*ภาควิชากุมารเวชศาสตร์, **ภาควิชาอายุรศาสตร์, *** ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตรศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร 10700.

แฟ้มสะสมงาน (portfolio) กับแพทยศาสตรศึกษา

แพทยศาสตรเป็นวิชาที่ไม่หยุดนิ่ง เพื่อประโยชน์ในการดูแลผู้ป่วย แพทย์จึงต้องมีการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ การเรียนการสอนในโรงเรียนแพทย์ปัจจุบัน มีจำนวนอาจารย์น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาแพทย์ที่มากขึ้น อีกทั้งผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นโรคที่มีความซับซ้อนเกินระดับแพทยศาสตรบัณฑิต การฝึกอบรมในโรงพยาบาลร่วมสอนจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน แม้กระนั้นนักศึกษาายังได้ประสบการณ์ทางคลินิกจากกระบวนการเรียนการสอนที่จัดให้ไม่เพียงพอ นักศึกษาจึงต้องมีความตระหนักในตนเอง จึงจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะทางคลินิก มีคุณธรรม จริยธรรมวิชาชีพที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานการทำงานที่ดี ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในอนาคต

การประเมินนักศึกษาแพทย์อดีต อันประกอบด้วยการสอบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสามารถบอกระดับความรู้ของนักศึกษาแพทย์ได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดการกระตุ้นเตือนเพื่อให้นักศึกษากระตือรือร้นในการเรียน และไม่สามารถสะท้อนให้เห็นทักษะวิชาชีพ (professionalism) หรือแนวคิดด้านจริยธรรม ในตัวนักศึกษาได้ การใช้แฟ้มสะสมงาน (portfolio) จึงเป็นเครื่องมือเสริมที่สำคัญในการประเมินนักศึกษาได้รอบด้านมากขึ้น เน้นการมีส่วนร่วมของอาจารย์และศิษย์ในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการประเมินของอาจารย์ ก่อให้เกิดการพัฒนาเจตคติ ทักษะทางคลินิก กลยุทธ์

ในการเรียนรู้ และเชื่อมโยงความรู้และทักษะดังกล่าวเป็นกระบวนการทางปัญญาที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน

นอกจากการประเมินด้วยการสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติซึ่งเป็นการประเมินเพื่อวัดว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความรู้และทักษะทางคลินิก (summative evaluation) หรือไม่แล้ว แฟ้มสะสมงานจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการประเมินทักษะอื่นของนักศึกษาแพทย์ที่ไม่สามารถประเมินได้ด้วยการสอบ เนื่องจากเป็นการประเมินที่ต่อเนื่อง (formative evaluation) มุ่งเน้นที่การประเมินกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาแพทย์ โดยอาจารย์และนักศึกษา แฟ้มสะสมงานจึงควรประกอบไปด้วยเอกสาร หรือหลักฐานต่างๆ ที่แสดงถึงกระบวนการและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ รวมถึงการสะท้อนตนเอง (self-reflection) จากการเรียนรู้ โดยสรุปแฟ้มสะสมงานควรสามารถประเมินหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เช่น รายงานการวิจัย บันทึกหัตถการ (logbook) รายงานผู้ป่วยที่ไม่ระบุตัวตนของผู้ป่วย บทสะท้อนความรู้สึกจากประสบการณ์ไปประเมินทักษะจากอาจารย์ ประวัติการทำงาน เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะแสดงให้เห็นการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนด้วยตนเอง แสดงให้เห็นทักษะความคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) ความตระหนักในตนเอง ความก้าวหน้าในความพร้อม

